

JAN LEIBL – MARTIN ZUBÍK

DROBNÉ PAMÁTKY, SAKRÁLNÍ I JINÉ, V OBCI ČERMNÁ (OKRES ÚSTÍ NAD LABEM)

Obr. 1. Sv. Jan Nepomucký [1]. Foto: Martin Zubík, 2016.

Úvod

Náš článek chce přispět k poznání, připomenutí a především k pochopení malého segmentu z velké množiny historických artefaktů pozůstalých po minulých generacích lidí obývajících prostor pod Krušnými horami – českých Němců. Z dosud v tomto ohledu málo probádaných lokalit, jichž jsou v Ústeckém kraji desítky a objektů stovky, vybrali jsme katastr obce Čermná (něm. Leukersdorf; správou dnes pod obcí Libouchec), jednak pro co do počtu omezený fond drobných památek, jednak pro poměrnou ilustrativnost objektů typických pro malou obec s německým obyvatelstvem před rokem 1945. V obci se nacházelo či ještě nachází osm křížů, dvě kapličky, jedna světecká socha, milník a pomník padlým ve velké válce.

K těmto drobným „památkám“ (myšleno v širším smyslu, neboť státní památkové ochraně se těší pouze dva objekty – sv. Jan a milník) jsme zpracovali jednotlivá hesla, a to i pro ty dnes již zaniklé. Inspirací pro nás byl podobně, jako katalog, koncipovaný příspěvek Josefa Rybánského *Drobné sakrální památky Markvarticka* z roku 2006.¹

¹ Josef RYBÁNSKÝ, *Drobné památky Markvarticka*, in *Děčínské vlastivědné zprávy*, Ročník XVI, číslo 1/2006, Děčín 2006, s. 4–77.

ČERMNÁ

Ves ulicového typu, táhnoucí se po obou stranách Červeného potoka podél hlavní silnice je připomínána roku 1364² již jako farní s kostelem.

Dvojitý název Čermná/Leukersdorf naznačuje ve středověku (současně doložené 1377³) smíšené osídlení české i německé, později převládli obyvatelé hovořící německým jazykem.⁴

Čermná již počátkem 16. století patřila ke hradu Blansko, později s ním k panství Březnice (Krásné Březno).⁵

Obyvatelé se živilí převážně zemědělstvím, na potoce stály dva mlýny. Na konci 18. století zde stálo 50 domů,⁶ k roku

² Josef EMLER (ed.), *Libri confirmationum I/2*, Pragae 1874, s. 54.

³ Josef EMLER (ed.), *Libri confirmationum III–IV*, Pragae 1879, s. 76.

⁴ K nejstarší historii obce a etymologii názvů viz publikace: Antonín PROFOUS, *Místní jména v Čechách*, díl I.: A–H, Praha 1954, s. 319; August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království českého 14. Litoměřicko a Žatecko*, Praha 1936, s. 328; August SEDLÁČEK, *Místopisný slovník historický království českého*, Praha 1998, s. 111; *Kleine Ortskunde für den Stadt und Landkreis Aussig: Ein Wanderbüchlein für der Heimat*, Aussig 1944, s. 33; Franz Josef UMLAUFT, *Der Name Leukersdorf*, in *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes*, 1. Jahrg., Heft 3., Aussig 1921, s. 135–138.

⁵ A. SEDLÁČEK, *Místopisný slovník...*, s. 111.

⁶ Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen: Fünfter Theil: Leutmeritzer Kreis*, Prag und Wien 1787, s. 187.

1833 jich bylo 54 s 356 obyvateli,⁷ v polovině 19. století žilo v Čermné 385 lidí v 59 domech.⁸ Větší nárůst obyvatel již nastal, lidé spíše v Čermné ubývali (přes zvýšení počtu stavení): v roce 1944 zde v 75 domech žilo 295 osob.⁹ Po odsunu Němců byla obec dosídlena českým obyvatelstvem jen z části, což mělo za následek značný úbytek stavebního fondu. V roce 1961 stálo v Čermné jen 33 domů a žilo zde jen 134 obyvatel.¹⁰

KATALOG DROBNÝCH PAMÁTEK V ČERMNÉ

1. Socha svatého Jana Nepomuckého

Historický název: Johann von Nepomuk (1835); svatý Jan Nepomucký (UPČ 1977, Souček 1999).

Umístění: Na mostku klenoucím se přes místní tok (Červený potok) a umožňujícím přístup z návsi ke kostelu. Mostní oblouk je spojnicí mezi pozemkovými parcelami č. 966/2 a 1025/1, obě v majetku obce Libouchec.

Nápisy: Nápisy byly kdysi pouze malované a již v předminulém století nečitelné. Na soklu je uveden rytý letopočet 1813.

Popis: Svatý Jan stojí na podstavci zapuštěném do nízké kamenné zdi mostku. Soklová architektura se skládá z patky, dřívku a krycí desky. Tato deska je opatřena obvodovou profilovanou římsou, na které spočívá menší krychlový soklový nástavec ukončený římsou, nesoucí vrcholovou sochu světce. Světec je ztvárněn v kanovníckém rouchu (v klerice, rochetě, almuci a s biretem na hlavě), hlavu obklopuje pětice hvězd. Na levém předloktí spočívá krucifix podpíraný v dolní části dlaní pravé ruky, v níž svatý Jan Nepomucký drží navíc palmovou ratolest. Světec hledí před sebe, nikoli na krucifix, jak bývá rovněž obvyklé. Šat je řasen vertikálními záhyby. Je naznačena pokrčená pravá noha vykukující z pod kleriky.

Historie objektu: Autoři Uměleckých památek Čech kladou vytvoření této skulptury do druhé čtvrti 18. století, vlastní mostek pak do první čtvrtiny 18. století.¹¹ Souček uvažuje o datu 1813 jako o pozdější opravě již existující sochy.¹² O existenci sochy před rokem 1813 však není k dispozici žádný doklad. Pouze víme, že roku 1811 v podvečer strhla velká voda most u kostela.¹³ Možná hypotéza také je, že povodní postižený mlynář Anton Hamann z čp. 32 nechal v roce 1813 na obnovený most postavit novou sochu protipovodňového

Obr. 2. Sv. Jan Nepomucký [1] – detail, Repro restaurátorská zpráva k areálu mostku se sochou sv. Jana Nepomuckého a milníkem z r. 1969 uložená pod signaturou 350/R ve sbírkách NPÚ ÚOP Ústí nad Labem.

patrona. Neumělé provedení z kameníkovy lidové ruky vznik sochy po roce 1800 nevylučuje.

O soše nás informují dva soupisy kaplí a křížů z 19. století. Soupis z roku 1835: *Číslo* – 2; *Název* – Jan Nepomucký; *Na jakém pozemku* – na obecním mostě; *Zřizovatel* – Anton Hamann, mistr mlynář v Čermné čp. 32; *Rok zřízení* – Anno 1813; *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – obec, žádný fond; *Nápisy* – již nečitelné; *Místní název* – žádný; *Popis* – Kamenná socha sv. Jana Nepomuckého na kamenném podstavci, štafírovaná. Lucerna a svatozář s pěti hvězdami byly ukradeny, nevysvěceno, postaveno bez povolení.¹⁴

Soupis z roku 1899 v podstatě vychází z předchozího, sochu ovšem uvádí pod pořadovým číslem 1. Pouze v rubrice popis se uvádějí pozměněné či nové informace: Socha sv. Jana Nepomuckého z pískovce na podstavci z téhož materiálu, s nímž (je) vysoká asi 3 metry. Štafírování již není příliš patrné, jinak v dobrém stavu. O prosebných dnech 4. zastavení.¹⁵

K osobě donátora sochy lze říci jen málo. Anton Hamann (1741–1828), původním povoláním zedník, pocházel z blízkého Slavošova, kde jeho rodiče hospodařili v usedlosti čp. 2. Do mlýna čp. 32 v Čermné se v podstatě přženil, když si roku 1788 vzal Rosinu (1760–1814), vdovu po předchozím majiteli Josefu Klementovi (1746–1786). Po Rosině smrti se oženil podruhé s Theresií (1764–1838). Hamannův starší syn Franz Josef (1789–1805) padl v napoleonských válkách, mladší Florian (*1791) převzal po otci mlynářskou živnost.¹⁶

Anton Hamann se o „svého“ svatého Jana Nepomuckého staral, roku 1824 jej nechal nákladně štafírovat (stálo to 22 zla-

⁷ Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen: Leitmeritzer Kreis*, Prag 1833, s. 220.

⁸ František PALACKÝ, *Popis království českého*, W Praze 1848, s. 56.

⁹ *Kleine Ortskunde für den Stadt und Landkreis Aussig: Ein Wanderbüchlein für der Heimat*, Aussig 1944, s. 33.

¹⁰ Jiřina RŮŽKOVÁ – Josef ŠKRABAL a kol., *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005: I. díl*, Praha 2006, s. 416–417.

¹¹ Emanuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech, svazek první, A/J*, Praha 1977, s. 182.

¹² Jiří SOUČEK, *Obrazová rukověť obcí a církevních staveb v okrese Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem 1999, s. 44–45.

¹³ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Platschkeho, inv. č. 43, Auszüge aus mein Tagebuch, karton 1.

¹⁴ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

¹⁵ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

¹⁶ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Platschkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2.

tých 52 krejcarů).¹⁷ Tato povinnost však asi nepřešla na jeho potomky, neboť výše zmíněný Soupis kaplí (1835) uvádí jako údržbou povinnou obec.

Svatý Jan se dočkal ve dvacátém století dvojího restaurování. První restaurátorský zásah provedl František Staněk z Prahy (přes Český fond výtvarných umění) v roce 1969. Staněk především doplnil chybějící horní část krucifixu v Janově ruce a opravil další drobnější poškození.¹⁸

Roku 1996 se socha dostala, kvůli chátráním vyvolanému vážnému stavu, do dílny restaurátora Michaela Bílka z Petrovic,¹⁹ který sice chvályhodně doplnil sochu o kovový nimbus s pěti hvězdami, nicméně neuralgickým bodem se stala opět chybějící část krucifixu domodelovaná před lety zdařile restaurátorem Staňkem. Bílek ve snaze přiblížit se „lidové“ ruce autora sochy dotvořil ramena kříže s poněkud pitvorně vyvedeným ukřižovaným Ježíšem.²⁰

Vlastní most opravila v letech 1997–1998 firma SANAP z Litoměřic,²¹ přičemž náhradou nepěkného trubkového zábradlí a asfaltové vozovky kamennými prvky se okolí sochy, státem chráněné kulturní památky, esteticky pozvedlo.

Socha Jana Nepomuckého je památkově chráněna.

2. Kříž od čp. 20

Historický název: Königs Kreuz (1835, 1899).

Umístění: Kříž se nacházel za usedlostí čp. 20 na křižení polních cest. Dnes je skryt pod korunou vzrostlého stromu, stranou od silničky. Pozemková parcela č. 418/2, vlastník: Ing. Jaroslav Boháček, Čermná.

Nápisy: Nápis vesměs odpovídá nápisu zachycenému v soupise kaplí a křížů (1899, viz Historie objektu). Horní část podstavce na přední straně nese text tesaný kapitálami: **Dein Kreuz beweiset mir die Grösse Deiner Huld. O Jesu! Lehre mich sie immer Dank/bar schätzen. / Dein Kreuz beweiset mir die Grösse meiner Schuld, / O möchte ich nie mein Jesu! Dein Ge/setz verletzen, / Dass wenn einst Dein Kreuz ich in / den Wolken seh; / In Deiner Freunde Zahl ich zu / Deiner Fechem steh.** V překladu: „Tvůj kříž mi dokazuje velikost tvé laskavosti, o Ježíši, uč mne si jej věčně vážit, Tvůj kříž mi dokazuje velikost mé viny, nechci se nikdy, o Ježíši, provinít proti Tvému zákonu, abych, až jednou spatřím Tvůj kříž na nebi, stanul po tvé pravici v zástupu tvých přátel.“

¹⁷ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Plachkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2.

¹⁸ Více viz restaurátorská zpráva k areálu mostku se sochou sv. Jana Nepomuckého a milníkem z roku 1969 uložená pod signaturou 350/R ve sbírkách NPÚ ú.o.p. Ústí nad Labem.

¹⁹ K tomu spisy v odborné spisovně NPÚ ÚOP Ústí nad Labem, složka: Čermná, ÚL, Sv. Jan Nepomucký, 1995–1996.

²⁰ NPÚ ÚOP Ústí nad Labem, Michael BÍLEK, *Restaurátorská zpráva pojednávající o opravě sochy sv. Jana Nepomuckého a tzv. milníku v obci Čermná*, Petrovice 1996, signatura 996/R.

²¹ Jiří SOUČEK, *Obrazová rukověť...*, s. 44–45; Spisy v odborné spisovně NPÚ ÚOP Ústí nad Labem, složka: Čermná, ÚL, Mostek, 1997–98.

Obr. 3. Kříž od čp. 20 [2], Centrální část podstavce s nápisovým polem – přední strana. Foto: Martin Zubík, 2017.

Kvádr sloužící coby dolní část podstavce má na přední straně latinskou kapitálou vytesaný nápis s majuskulami provedeným chronogramem: **Erectum / Anno / Domini Nostri Jesu Christi / MDCCLVIII.** Překlad: „Vztyčeno léta našeho pána Ježíše Krista 1858.“

Popis: Pod korunou stromu se tento drobný sakrální objekt nachází v torzálně dochovaném stavu. Volně je v terénu zakopán dřív s nápisovým polem, okolo leží patka a hlavice s trnem. Všechny díly jsou rozptýleny blízko sebe v relativně dobrém stavu s lokálně odpadlými kusy. Kovový kříž se nedochoval. Umělecky nejhodnotnější je střední část s rostlinnými a arkádovými motivy.

Dle dochované fotodokumentace se pravděpodobně jednalo o kříž sestávající ze stupňů, soklové architektury a vlastního kovaného kříže, původně obklopený ohradníky pospojovanými lanem. Ze stupňů obdélného tvaru se tyčila hranolová patka se zužujícím se profilovaným zakončením, které přecházelo v hranolový dřív. Spodní část dřívku je doposud zdobena stylizovaným arkádovým motivem. Prostřední část dřívku obsahuje nápisové pole, nahoře ukončené průběžným profilovaným oblounem, tvořícím malou kordonovou římsu. Vrchol dřívku je profilovaný a spolu s krycí deskou tvoří hlavní římsu kříže. Krycí deska se směrem vzhůru zužovala a přecházela v hranolový soklový nástavec, do kterého byl ukotvený litinový jetelový kříž se zadní vzpěrou. Interní součástí byl korpus ukřižovaného.

Obr. 4. Kříž od čp. 20 [2], Spodní část fundamentu s datací, v popředí hlavice s kovovým čepem. Foto: Martin Zubík, 2017.

Historie objektu: Již v 18. století stál na tomto místě dřevěný kříž, zřízený pravděpodobně majiteli polností z čp. 20. Jak je zřejmé ze Soupisů kaplí a křížů (1835, 1899) dožil dřevěný krucifix nahradil Ferdinand König roku 1858 křížem kamenným. Ten pak nechal renovovat v roce 1899 jeho syn Karl König.

Soupis z roku 1835 zachycuje ještě dřevěnou fázi kříže: *Číslo* – 3; *Název* – Kříž (s později připojeným přípisem: Renovován 1858); *Na jakém pozemku* – na statku Ferdinanda Königa z čp. 20; *Zřizovatel* – majitel statku; *Rok zřízení* – neznámý (opět s mladším přípisem: renovace 1858); *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – majitel statku, fond není; *Nápisy* – žádné; *Místní název* – Königs Kreuz; *Popis* – Starý dřevěný kříž vedle lípy s plechovým Spasitelem, již velmi nakloněný. Zda je vysvěcený, zda je, či není zřízen se schválením, je neznámé. Na cestě do Jílového. 1. zastavení při prosebných dnech.²²

Soupis z roku 1899 popisuje podobu kříže, jakou dostal v roce 1858: „*Číslo* – 2; *Název* – Kříž; *Na jakém pozemku* – na statku Karla Königa z čp. 20; *Zřizovatel* – majitel statku; *Rok zřízení* – zřízen v roce 1858, renovován roku 1899 majitelem statku; *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – majitel statku, fond není; *Nápisy* – **Dein Kreuz beweist mir d. Größe deiner Huld, / o Jesu, lehre mich sie immer dankb. schätzen, / Dein Kreuz beweist mir d. Größe meinen Schuld, / o möchte ich nie, o Jesu, Dein Gesetz verletzen, / daß, wenn einst Dein Kreuz ich in den Wolken sehe, / in Deiner Freunde Zahl ich zu Deiner recht anstehe.** V překladu: „*Tvůj kříž mi dokazuje velikost tvé laskavosti, o Ježíši, uč mne si jej vděčně vážit, Tvůj kříž mi dokazuje velikost mé viny, nechci se nikdy, o Ježíši,*

²² Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

provinit proti Tvému zákonu, abych, až jednou spatřím Tvůj kříž na nebi, stanul po tvé pravici v zástupu tvých přátel.“; Místní název – Königs Kreuz; *Popis* – Na zděném podstavci kamenný, bíle natřený kříž se zlaceným Kristovým tělem, celek přibližně 3 metry vysoký, v dobrém stavu. Na cestě do Jílového za hospodářskou budovou čp. 20. Při prosebných dnech 1. zastavení. Nevysvěceno. (*Pozdější ruka přeškrtla u výrazů „nicht eingeweiht“ slovo nicht a malé e přepsala na velké, tedy v překladu: Vysvěceno. Pozn. J. L.*).²³

Zřizovatelem kamenného kříže namísto starého artefaktu dřevěného byl zdejší sedlák Ferdinand König (1805–1886), který usedlost převzal za 1200 zlatých v roce 1828. Ferdinand König se stal také prvním starostou Čermné po zrušení poddanství, obec vedl v letech 1848–1860. Za ženu si vzal kovářovu dceru z obce Javory (okres DC) Terezii Dörre (1812–1867).²⁴ Hospodářství po Ferdinandovi, který dožil v čp. 20 jako výměnkář, převzal jejich syn Karl König (1850–1916) s manželkou Paulinou, roz. Höhne (brali se 1872).²⁵

Hospodářská usedlost čp. 20 dnes již nestojí, ustoupila ve druhé půli 20. století rozpínajícímu se jednotnému zemědělskému družstvu.

3. Kříž od čp. 9

Historický název: Andersch Kreuz (1835, 1899).

Umístění: Kříž stojí na oploceném pozemku u domu čp. 9. Kdysi kolem kříže vedla dnes zaniklá polní cesta k záhumenku. Pozemková parcela č. 32/1, vlastníci: Jiří a Lenka Johnovi z Libouchce a Lenka Johnová z Čermné.

Nápisy: Nápis malovaný černou barvou, dnes již nečitelný.

Popis: Tento kříž se skládá celkem ze tří částí, z hranolových stupňů, soklové architektury a vlastního kříže s korpussem Ježíše Krista. Nad okolní terén vystupují tři jednoduché hranolové stupně, které nesou soklovou architekturu složenou z patky s horní skosenou hranou, dříku s čelním vpadlým zrcadlem s profilovanými hranami, profilovaná krycí deska tvoří římsu a směrem nahoru ke kříži se zužuje do tvaru valbové stříšky. Ve vrcholu deska přechází v profilovanou patku kříže s obvodovým oblounem. Do výšky se tyčí latinský kříž s jetelovými zakončeními a zavěšeným kovovým korpussem.

²³ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

²⁴ K osobě Ferdinanda Königa viz Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Plaschkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2; SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, úmrtní zápis Ferdinanda K. z 25. 11. 1886 v matrice signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 462. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d%3A4e496e4e%3A12216bae987%3A-7ada&scan=826>, cit. 20. 4. 2017.

²⁵ SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, úmrtní zápis Karla K. z 3. 7. 1916 v matrice signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 489. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:7ada&scan=880#scan881>, cit. 20. 4. 2017.

Obr. 5. Kříž od čp. 9 [3]. Foto: Martin Zubík, 2016.

Povrchová úprava kamene je šedá bez známek polychromie. Korpus je na povrchu korodován. Dnešní stav nápisového pole nedovoluje přečíst původní text. Dle starší fotodokumentace kříž obklopoval kovový plot, dnes je umístěn uvnitř zahrady.

Historie objektu: Dřevěný kříž zřídil jako nový v roce 1828 Daniel König, v roce 1888 nahradil dřevo kamenným křížem Königův syn stejného jména. U čp. 9 však stával dřevěný kříž již v 18. století, jednak k němu odkazuje tradiční v místě vžitý název „Andersch Kreuz“, pravděpodobně vzniklý ze jména jednoho ze dvou Andreasů Walterů, kteří v čp. 9 sedlačili v letech 1635 až 1703,²⁶ jednak je zakreslen v mapě prvního vojenského mapování.²⁷

Soupis z roku 1835 popisuje již kříž Daniela Königa: *Číslo – 5; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na pozemku Daniela Königa z čp. 9; Zřizovatel – Daniel König, sedlák; Rok zřízení – Anno 1828; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – Daniel König, fond není; Nápis – žádné; Místní název – Andersch Kreuz; Popis – dřevěný červený kříž s dřevěným Spasitelem, nově zřízený. Předchozí (kříž) zanikl na cestě z Čermné do Lučního Chvojna; blíže obci. Nevysvěcený, zřízen bez povolení.²⁸*

²⁶ Wenzel PLASCHKE, *Häusergeschichte von Leukersdorf* (separát), Aussig 1930 (?).

²⁷ I. Vojenské (josefské) mapování – Čechy, mapový list č. 16, dostupné online: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_rot=1vm&map_region=ce&map_list=c016, cit. 20. 4. 2017.

²⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

Obr. 6. Kříž od čp. 9 [3]. Zdroj: Fotografická sbírka Muzea města Ústí nad Labem 1958.

Soupis z roku 1899 popisuje novou kamennou podobu kříže z roku 1888: *Číslo – 4; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na statku Daniela Königa z čp. 9; Zřizovatel – Daniel König z čp. 9; Rok zřízení – 1888; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – majitel statku čp. 9, fond není; Nápis – Ich danke Dir, Herr Jesu Christ, / Der Du für mich gestorben bist. / Ach lass Dein Blut und Dein Pein / an mir doch nicht verloren sein. Volný překlad: „Děkuji Ti, ó pane Ježíši Kriste, který jsi za mne zemřel. Ach, nedopusť, aby mne tvá krev a tvé utrpení opustilo.“²⁹ Gewidmet zur Ehre Gottes / von der Eheleuten Daniel und Theresia König N. 9 / 1888. Překlad: „Věnováno k Boží počtě manžely Danielem a Terezií Königovými z čp. 9 roku 1888.“; Místní název – Andersch Kreuz; Popis – kříž celý z mramoru s kovovým pozlaceným tělem Krista, stojí na třech pískovcových stupních, obklopen ze čtyř stran kovovou mříží. Dobře dochován. Na cestě do Lučního Chvojna, v blízkosti obytného stavení. Nevysvěceno. Při prosebných dnech 3. zastavení.³⁰*

Zřizovatelem dřevěného krucifixu z roku 1828 byl sedlák Daniel König (1806–1880),³¹ který žil v čp. 9 se ženou

²⁹ Text je téměř doslovnou částí veršované modlitby, jež se objevila v dětské modlitební knize vydané roku 1876 v podobě: Da schau' ich meinen Heiland an, // Und seh', was er für mich gethan. – // Ich danke Dir, Herr Jesu Christ, // Daß Du für mich gestorben bist. // Ach! laß Dein Blut und Deine Pein // An mir doch nicht verloren sein!“ Otištěno v *Des Kindes Tagesheiligung durch Gebete, zusammengestellt von einem geistlichen Kinderfreunde*, Donauwörth. Buchhandlung des kath. Erziehungsvereines (L. Auer), 1876, s. 38.

³⁰ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

³¹ SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, úmrtní zápis Daniel K. z 14. 7. 1880 v matrice signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 455. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomeric.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d%3A4e496e4e%3A-12216bae987%3A-7ada&scan=812>, cit. 20. 4. 2017.

Franciskou (1805–1882).³² Kříž obnovil roku 1888 jejich syn Daniel König (1836–1901)³³ se ženou Terezií (1829–1908),³⁴ kteří od Danielových rodičů převzali statek v roce 1868. Po nich vedl hospodářství opět syn Daniel (*1870).³⁵

4. Kříž od čp. 35

Historický název: Joxels Kreuz (1835), Jokels Kreuz (1899).

Umístění: Kříž stojí na oploceném pozemku u domu čp. 35, vedle něj se nachází prastarý kaštan. Kdysi kolem kříže vedla dnes zaniklá cesta do polí. Pozemková parcela č. 878, vlastníci: Václav a Zora Markvartovi z Modré.

Nápisy: viz historie.

Popis: Kamenná soklová architektura na stupních nesla kovový kříž, z něhož se dodnes dochovaly jen zbytky. Nad terén vystupuje čtvercový stupeň, pod nímž je patrný další. Ze starší fotodokumentace lze odhadovat existenci tří čtvercových pískovcových stupňů spojených kramlemi. Soklová architektura sestává z patky s profilovanou horní částí, která se zužuje a plynule přechází v hranolový dřík zakončený profilovanou krycí deskou s akcentovaným výžlabkem, na tuto desku je položen soklový nástavec. Vlastní tělo dříku je opatřeno zajímavým dekorem. Jednotlivé strany jsou opatřeny oválnými zrcadly vystupujícími z hmoty dříku, samotná zrcadla jsou jakoby zavěšena na stylizovaném očku připevněném na průběžném festonu, který zasahuje všechny čtyři stěny. Soklový nástavec je hranolový, jeho čtyři svislé stěny jsou dekorovány čtvercovým zrcadlem se zaoblenými rohy. Do dnešní doby se dekor zachoval v poškozeném stavu a místy dává jen tušit svou původní podobu. Na soklovém nástavci je připevněno snad litinové torzo, původně jistě monumentálního kříže. Přesnou podobu kříže se nepodařilo dohledat.

Historie objektu: Kříž vznikl v roce 1820 jako kamenný, tj. podstavec včetně krucifixu. Při renovaci roku 1869 byl kamenný krucifix nahrazen krucifixem litinovým. Místní název kříže je odvozen ze staršího pojmenování celé usedlosti „Beim Joukel“.³⁶

³² SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, úmrtí zápis Franzisca K. z 5. 12. 1882 v matrice signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 457. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d%3A4e496e4e%3A-12216bae987%3A-7ada&scan=816>, cit. 20. 4. 2017.

³³ SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, úmrtí zápis Daniel K. z 24. 8. 1901 v matrice, signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 477. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d%3A4e496e4e%3A-12216bae987%3A-7ada&scan=856>, cit. 20. 4. 2017.

³⁴ SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, úmrtí zápis Terezie K. z 27. 8. 1908 v matrice, signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 485. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d%3A4e496e4e%3A-12216bae987%3A-7ada&scan=871#scan872>, cit. 20. 4. 2017.

³⁵ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Plaschkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2.

³⁶ Wenzel PLASCHKE, *Häusergeschichte von Leukersdorf* (separát), Aussig 1930 (?).

Obr. 7. Kříž od čp. 35, [4]. Foto: Martin Zubík, 2016.

Soupis z roku 1835 popisuje kříž takto: *Číslo – 8; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na pozemku Ferdinanda Höhne, sedláka z čp. 35; Zřizovatel – Ignatz Höhne, sedlák z čp. 35; Rok zřízení – Anno 1820; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – Ferdinand Höhne, fond není; Nápisy – žádné; Místní název – Joxels Kreuz; Popis – Nový kamenný kříž včetně podstavce, ale sochařské provedení Spasitele je velice špatné, jinak je kříž velmi pěkný a trvanlivý. Blízko u obce. Ill. zastavení o prosebných dnech.*³⁷

Soupis z roku 1899 popisuje novou podobu kříže z roku 1869: „*Číslo – 5; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na pozemku Josefa Höhne z čp. 35; Zřizovatel – Ignaz Höhne, sedlák z čp. 35; Rok zřízení – 1820; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – Majitel statku čp. 35, fond není; Nápisy – Erneuert von Wendelin Höhne v(on) Leukersdorf im J(ahre) ahre 1869. Překlad: „Obnoveno Vendelínem Höhne z Čermné v roce 1869.“; Místní název – Jokels Kreuz; Popis – Železný kříž na pískovcovém podstavci 3 metry vysoký, na vozové cestě z hospodářství na návrší. Při procesích třetí zastavení. Potřeba renovace. O vysvěcení není nic známo.*“³⁸

V osobě zřizovatele nemáme jasno. Soupisy jmenují jako donátora Ignáze Höhneho. Plaschke ve svých poznámkách

³⁷ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

³⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

Obr. 8. Kříž od čp. 35 [4]. Zdroj: Fotografická sbírka Muzea města Ústí nad Labem 1958.

píše, že kříž zřídil Johann Christoph Höhne (1836–1815)³⁹ roku 1811, kdy šel se svou manželkou Rosinou (1744–1814)⁴⁰ do vojenskú a statek předal synovi Ferdinandovi Höhnemu (1780–1841).⁴¹ Druhý starší syn se jmenoval Ignác (1775–1852). Ten

³⁹ Zápis o úmrtí Johanna Christopa H. 3. 6. 1815 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matriká signatúra 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 405. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomerice.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e-4e:12216bae987:-7ada&scan=708#scan707>, cit. 20. 4. 2017.

⁴⁰ Zápis o úmrtí Rosiny H. 31. 1. 1814 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matriká signatúra 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 404. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomerice.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=706#scan707>, cit. 20. 4. 2017.

⁴¹ Držbu usedlosti sedlákem z čp. 35 Ferdinandem Höhne potvrzuje i matriční zápis o úmrtí jeho dcerky Josephy, staré 11 týdnů, 20. 5. 1811 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matriká signatúra 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 402. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomerice.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=702#scan701>, cit. 20. 4. 2017. Úmrtí Ferdinanda H. viz zápis z 12. 2. 1841 in SOA Li-

se však dle Plaschkeho roku 1811 přiznal do čp. 34,⁴² kde také zemřel.⁴³ Protimlív v dataci i osobě zřizovatele lze těžko vysvětlit, protože nevíme z jakého zdroje čerpal Plaschke, nicméně místní farář, autor soupisu z roku 1835, měl možnost mluvit s ještě žijícími svědky zřízení pomníku. Kloníme se tedy spíše k dataci 1820 jako věrohodnější. Přičemž Ignác, bratr sedláka Ferdinanda, může být zřizovatelem kříže na sourozencově pozemku.

toměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matriká signatúra 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 421. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomerice.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e-4e:12216bae987:-7ada&scan=740#scan741>, cit. 20. 4. 2017.

⁴² Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Plaschkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2.

⁴³ Zápis o úmrtí Ignáze Höhne, sedláka z čp. 34 z dubna 1852 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matriká signatúra 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 424. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomerice.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e-4e:12216bae987:-7ada&scan=757#scan756>, cit. 20. 4. 2017.

Obr. 9. Kříž z roku 1863 [5]. Foto: Martin Zubík, 2016.

Vdova po Ferdinandovi Terezie (*1783) zemřela v čp. 35 v roce 1857.⁴⁴ Při opravě kříže v roce 1869 zmíněný Wendelin Höhne byl Ferdinandovým a Tereziiným synem, zemřel na výměnku v čp. 35 na podzim roku 1900 ve věku 81 let.⁴⁵ Někdy v půli 80. let předal Wendelin hospodářství Josefovi (nepodařilo se jej v matrikách dohledat, snad Wendelinův potomek) a snaše Wilhelmině Höhnovým (1855–1918)⁴⁶, roz. Stroppe z Libova. Ve dvacátých letech již na statku hospodařil Wilhelm Guth, který si vzal snad dceru Josefa Höhne Evu Emmu.⁴⁷

⁴⁴ Zápis o úmrtí 13. 9. 1857 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 433. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=765#scan764>, cit. 20. 4. 2017.

⁴⁵ Zápis o úmrtí 30. 11. 1900 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 476. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=854#scan853>, cit. 24. 4. 2017.

⁴⁶ Zápis o úmrtí 27. 9. 1919 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 490. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=884#scan885>, cit. 24. 4. 2017.

⁴⁷ Zápis o úmrtí jejich dcerky 4. 6. 1921 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 492. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=888#scan887>, cit. 24. 4. 2017.

Obr. 10. Kříž z roku 1863 [5]. Zdroj: Fotografická sbírka Muzea města Ústí nad Labem 1958.

5. Kříž z roku 1863 za horním mlýnem čp. 31

Historický název: Hönebauers Kreuz (1899).

Umístění: Kříž stojí u křižení polních cest nad čp. 31. Pozemková parcela č. 135, vlastník: Obec Libouchec.

Nápisy: viz historie.

Popis: Kříž sestává ze tří částí, z obdélných stupňů, soklové architektury a kamenného latinského kříže tyčícího se k nebesům. V současné době nad terén vystupují tři kamenné hranolové stupně. Sokl sestává z hranolové patky s nápisovým polem (původně s údaji o založení, všechny nápisy viz historie), horní část patky je profilovaná, zužuje se k obvodovému oblouku, který plynule přechází v hranolový dřík s vpadlým obdélným nápisovým polem v čelní straně. Horní část dříku stylizuje kladí a je zdobena vodorovným pásem původně s rozvilinou s florálními motivy na všech čtyřech stranách. Na dřík nasedá profilovaná krycí deska tvořící vodorovně zakončenou římsu. Soklový nástavec je vyveden se dvěma volutami po stranách, v čele je reliéf dvojice polopostav andělů s roztaženými křídly. Na soklový nástavec je načepován kovaný kříž se zadní vzpěrou. Kříž je proveden v kovářské černi.

Historie objektu: Kříž vztyčili manželé Josef a Agnes Höhne z čp. 18 v roce 1863.⁴⁸

Soupis z roku 1899 popisuje kříž následovně: *Číslo* – 6; *Název* – Kříž; *Na jakém pozemku* – na pozemku, za tím účelem získaném, Josefa Höhne z čp. 18; *Zřizovatel* – Josef Höhne, sedlák z čp. 18; *Rok zřízení* – 1863; *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – Josef Höhne, sedlák z čp. 18, fond není; *Nápisy* – *Dass wir deiner Liebe denken, / Jesu, uns in sie versenken, / Uns erheben im Gebet, / Dass wir ernst*

⁴⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Platschkeho, inv. č. 43, Auszüge aus mein Tagebuch, nedat. rkp., karton 1.

die Sünden meiden, / Hat Diest Denkmal Deines Leiden / Frommer Sinn allda erhöht. Překlad: „Abychom myslili na tvou lásku, Ježíši, ponoř nás do ní, pozvedni nás modlitbou; abychom se opravdu stranili hříchů, tento pomník tvého utrpení má vespolek pozvednout zbožný cit.“ Errichtet im Jahre Christi / 1863. Překlad: „Zřízeno léta páně 1863.“; Místní název – Hönebauers Kreuz (tzn. kříž sedláka Höhne); Popis – Železný kříž na pískovcovém podstavci, vcelku 4 metry vysoký, do čtverce obklopený dřevěným laťovým plotem se čtyřmi pískovcovými sloupy. V dobrém stavu, na vozové cestě do Jílového, tam kde cesta vede do horního mlýna.⁴⁹

Franz Josef Höhne (1825–1909)⁵⁰ převzal statek čp. 18 od svého otce Franze Antona Höhne (1779–1865).⁵¹ Za ženu si roku 1855 vzal Agnes (1823–1903), rozenou Rehnovou ze Žďáru (obec Libouchec).⁵²

V roce 2012 se celý objekt nacházel v žalostném stavu, jednotlivé části podstavce byly rozkutané po okolí a kříž ztracený. Členové místního občanského sdružení „Přátelé Čermné“ vlastními silami a s finanční podporou grantů (např. dotačního programu Energie pomáhá společnosti CENTROPOL ENERGY, která poskytla 20 000,- Kč)⁵³ docílili toho, že 22. října 2012 se skvěl obnovený pomník na svém místě. Bohužel, zřejmě z důvodu finančního limitu, neakceptovali iniciátoři akce připomínku Národního památkového ústavu, aby osadili na vrchol podstavce některý replikovaný litinový kříž, nýbrž použili jednoduchý latinský kříž z oceli, který je ubohou, spíše jen symbolickou nežli estetickou náhradou a celkový dojem poněkud kazí. Rovněž nápisová složka pomníku byla upozaděna.⁵⁴

Obr. 11. Kříž u výjezdu na Mnichov [6]. Foto: Martin Zubík, 2016.

6. Kříž u výjezdu na Mnichov

Historický název: Hl. Florian (1899).

Umístění: Kříž stojí na pravé straně silnice při výjezdu z Čermné na Mnichov. Pozemková parcela č. 591, vlastník: Obec Libouchec.

Nápisy: viz historie.

Popis: Bíle omítaný robustní kříž s kontrastním drobným černým korpusem sestává ze tří částí. Ze stupňů pod soklem, soklové architektury a vlastního kříže s korpusem Krista. Nad terén vystupuje jeden stupeň pískovcového základu, na nějž je položena soklová architektura složená z patky ve vrcholu se zužující se profilací. Dřík soklu je hranolový, jednotlivé stěny jsou opatřeny nápisovými poli (nápis viz historie). Vrchol dříku je opatřen průběžným profilovaným oblounem a fabionovou římsou. Krycí deska je profilovaná a spolu s vrcholem dříku tvoří římsu kříže. Deska se směrem vzhůru kónicky zužuje. Na ní je položen hranolový soklový nástavec, do něhož je připevněn masivní latinský kříž. Z čelní strany je na kříži nepoměrně menší kovový korpus Ježíše Krista vyvedený v černé barvě.

Historie objektu: Kamenný kříž zřídil r. 1813 místní chalupník Wenzel Höhne. V roce 1821 jej obnovily Marie Anna a Rosina Zimmerlová. Tehdy mohl na kříž přibýt obraz sv. Floriána. Neboť Zimmerlerky jsou prezentovány v nápise jako

⁴⁹ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

⁵⁰ Zápis o úmrtí Josefa H. 4. 12. 1909 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 485. Dostupné online: <http://vademezum.soalitomerice.cz/vademezum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=873#scan872>, cit. 24. 4. 2017.

⁵¹ Archiv města Ústí nad Labem, Pisemná pozůstalost Wenzela Plachkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám Čermné podle čp., nedat. rkp., karton 2.; Zápis úmrtí F. A. Höhne z 5. 9. 1865 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 440. Dostupné online: <http://vademezum.soalitomerice.cz/vademezum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=780#scan779>, cit. 24. 4. 2017.

⁵² Zápis o úmrtí Agnes H. prosinec 1903 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 480. Dostupné online: <http://vademezum.soalitomerice.cz/vademezum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=862#scan861>, cit. 24. 4. 2017.

⁵³ K tomu více viz <http://www.energie-pomaha.cz/podporene-projekty/2012/3/>, cit. 24. 4. 2014.

⁵⁴ K tomu spisy v odborné spisovně NPÚ ú.o.p. Ústí nad Labem, složka: Čermná, ÚL, Kříž z r. 1863, 2012. Fotografie z obnovy křížku na internetových stránkách: <http://www.cermna.estranky.cz/fotoalbum/oprava-krizku/22.10.2012/p1010496.html>, cit. 24. 4. 2017.

řizovatelky. Kristus byl původně pouze plechový (ještě roku 1835), při některé opravě, snad r. 1866 nákladem Josefa Höhne z čp. 18, jej nahradilo tělo z litiny.

UPČ datují kříž na konec století a jeho umístění považují autoři, zřejmě nepodložené, za druhotné umístění.⁵⁵

Soupis z roku 1835 popisuje kříž takto: *Číslo – 6; Název – Kříž; Na jakém pozemku – Na obecním pozemku; Řizovatel – Wenzel Höhne, chalupník; Rok zřízení – 1813; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – nespecifikován, fond není; Nápis – žádné; Místní název – žádný; Popis – kamenný kříž s plechovým Spasitelem s kamenným podstavcem, na něm s obrazem sv. Floriána. Nevysvěceno, postaveno bez povolení. Čtvrté zastavení o prosebných dnech.*⁵⁶

Soupis z roku 1899 popisuje kříž následovně: *Číslo – 3; Název – Kříž; Na jakém pozemku – obecní pozemek; Řizovatel – Wenzel Höhne, chalupník; Rok zřízení – 1813; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – obec; Nápis – Heiliger Florian, / bitte für uns. Překlad: „Svatý Floriáne, pros za nás“.* Ještě na zadní straně je špatně čitelné: *Errichtet v[on] Mar[rie] Anna u[nd] Rosina Zimmerler, im J[ahre] 1821. Renovirt v[on] Josef Höhne N. 18, im J[ahre] 1866. Překlad: „Zřízeno Marií Annou a Rosinou Zimmerlovými v roce 1821. Opraveno Josefem Höhne z čp. 18 v roce 1866.“; Místní název – Hl. Florian (sv. Florián); Popis – pískovcový kříž na podstavci z téhož materiálu. Na přední straně podstavce je malba sv. Floriána s nápisem provedeným vedle. O vysvěcení není nic známo. Při procesích II. zastavení. V dobrém stavu. Na hoře v blízkosti vsi, na silnici do Mnichova.*⁵⁷

Donátor kříže chalupník Wenzel Höhne (1790–1862) žil v Čermné v čp. 49.⁵⁸ Wenzel si roku 1811⁵⁹ vzal za ženu starší selskou dcerku Josephu (1784–1831), roz. Güttlerovou z čp. 22.⁶⁰ Možným důvodem pro postavení kříže mohla být skutečnost, že ještě dva roky po svatbě zůstávalo manželství bez-

dětné. Marie Anna Zimmerlová (kol. 1767–1827)⁶¹ a Rosina Zimmerlová (kol. 1773–1823)⁶² jsou svobodné sestry, dcery chalupníka z čp. 8. Josef Höhne je totožný s Franzem Josefem Höhne (1825–1909)⁶³ ze statku čp. 18 (Viz kříž z roku 1863).

7. Kříž z roku 1890 v lukách za č. ev. 113 na východním úpatí Liščího kopce⁶⁴

Historický název: Richterbauers Kreuz (1899).

Umístění: Kříž stojí u polní cesty vedoucí mezi pastvinami od č. ev. 113 v Čermné kolem Liščího kopce do Velkého Chvojna. Pozemková parcela č. 813/2, vlastník: Ing. Jaroslav Boháček, Čermná.

Nápis: viz historie.

Popis: Do dnešní doby se dochovala pouze kamenná část původního kříže s dvojicí stojících ohradníků. Další dva ohradníky leží povalené nedaleko. Vlastní pískovcová hmota vybíhá z jednodupňového kvádrového základu uloženého v terénu. Hranolová patka je ve vrcholu mírně zkosená a přechází v hranolový dřík. Na dřík nasedá hlavice s malou oblounovou římsou suplující echinus a masivní částí jako abakus s kónicky se zužujícím vrcholem. Kříž chybí, otvor po čepu zůstal zachován. Tento kříž byl navržen pro jednu pohledovou stranu, zadní strana je zcela plochá.

Bíle omítaný robustní kříž s kontrastním drobným černým korpusem sestává ze tří částí, ze stupňů pod soklem, soklové architektury a vlastního kříže s korpusem Krista. Nad terén vystupuje jeden stupeň pískovcového základu, na nějž je položena soklová architektura složená z patky ve vrcholu se zužující se profilací. Dřík soklu je hranolový, jednotlivé stěny jsou opatřeny nápisovými poli (nápis viz historie). Vrchol dříku je opatřen průběžným profilovaným oblounem a fabionovou římsou. Krycí deska je profilovaná a spolu s vrcholem dříku

⁵⁵ Emanuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech, svazek první, A/J*, Praha 1977, s. 182.

⁵⁶ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

⁵⁷ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

⁵⁸ Zápis o úmrtí Wenzela H. 7. 3. 1862 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 437. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=773#scan772>, cit. 25. 4. 2017.

⁵⁹ Zápis o svatbě z 22. 1. 1811 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 300. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=500#scan490>, cit. 25. 4. 2017.

⁶⁰ Zápis o úmrtí Josefy H. v lednu 1831 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 414. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987%3A-7ada&scan=727>, cit. 25. 4. 2017.

⁶¹ Zápis o úmrtí Marie Anny Z. 3. 4. 1827 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 411. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987%3A-7ada&scan=721>, cit. 25. 4. 2017.

⁶² Zápis o úmrtí Rosiny Z. 24. 12. 1823 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 408. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=716#scan715>, cit. 25. 4. 2017.

⁶³ Zápis o úmrtí Josefa H. 4. 12. 1909 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbirka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 485. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada&scan=873#scan872>, cit. 24. 4. 2017.

⁶⁴ Dnešní Liščí kopec (505 m. n. m.) se německy nazýval Huthberg (přeloženo asi strážný vrch), stejně jako nedaleký vrch Strážišť (534 m. n. m.), oba blízké kopce místní Němci vnímali jako jeden hřbet s dvojvrším. Jméno po liškách – Fuchshübel nesl dnes bezejmenný pahorek (445,8 m. n. m.) na půl cesty mezi Čermnou a současným Liščím kopcem. Onomastický zmatek v orografii vznikl snad přenosem, shodou náhod či potřebou odlišit oba Huthbergery asi po druhé světové válce.

Obr. 12. Kříž z roku 1890, pod Liščím kopcem [7]. Foto: Martin Zubík, 2017.

tvorí římsu kříže. Deska se směrem vzhůru kónicky zužuje. Na ní je položen hranolový soklový nástavec, do něhož je připevněn masivní latinský kříž. Z čelní strany je na kříži nepoměrně menší kovový korpus Ježíše Krista vyvedený v černé barvě.

Historie objektu: Kříž postavila Thekla Güttlerová z čp. 1 v roce 1890 na místě, kde téhož roku zabil úder blesku jejího muže Franze Güttlera.

Soupis z roku 1899 popisuje kříž následovně: *Číslo – 7; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na pozemku paní Thekly Güttlerové z čp. 1; Zřizovatel – paní Thekla Güttlerová, majitelka statku čp. 1; Rok zřízení – 1890; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – majitelka statku čp. 1, fond není; Nápisy – Franz Güttler, Leukersdorf, 18. Juli 1890. – „Meine Hoffnung ist gebaut auf des Hern Wortes: Ich bin der Weg, die Wahrheit u das Leben. Niemand kommt zum Vater, denn durch mich.“ Errichtet von den trauernden hinterbliebenen Frau und Kinder. Překlad: „Franz Güttler, Čermná, 18. července 1890 – „Má naděje spočívá v Pánových slovech: Já jsem cesta, pravda a život, nikdo nepřijde k Otcí než skrze mne.“ Zřízeno truchlícími pozůstalými ženou a dětmi.“; Místní název – Richterbauers Kreuz (tzn. kříž sedláka–rychtáře); Popis – železný kříž na pískovcovém podstavci, kolem 3 metrů vysoký, do čtverce obklopený železným plotem se čtyřmi pískovcovými sloupy. V dobrém stavu. Na louce ve směru na Velké Chvojno⁶⁵ na místě, kde majitele statku usmrtil blesk. O vysvěcení není nic známo.⁶⁶*

⁶⁵ Německy Böhmischn Kahn.

⁶⁶ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

Franz Güttler (1844–1890)⁶⁷ pocházel z rychtářské rodiny, neboť statek čp. 1 byl dědičnou rychtou. Oženil se roku 1870 s Theklou Deuschovou (1841–1905) z čp. 5. Pravděpodobně senoseč přivedla osudného 18. července 1890 nešťastného sedláka Güttlera na Liščí kopec, kde jej srazil blesk. Zanechal po sobě kromě ženy, též nezletilou dceru Marii (*1875) a malého syna Franze (*1881), který se později ujal statku.⁶⁸

Budova rychty čp. 1 byla zbořena v 80. letech 20. století a nahradil ji moderní domek či chata č. ev. 113.

8. Milník u mostku ke kostelu

Historický název: Wegweiser (1932), milník (1977).

Umístění: Milník se nachází na návsi na pravé straně mostku vedle autobusové zastávky. Pozemková parcela č. 966/2, vlastník: Obec Libouchec.

Nápisy: Dnes žádné.

Popis: Milník se skládá ze tří částí, z hranolového podstavce, válcového dřívku a hranolové kaplice. Dřívek je v horní části opatřen průběžným prstencovým pásem. Nad samotným pásem přechází dřívek v hranolovou kaplici s vytesaným písmenem A.

⁶⁷ Zápis o úmrtí Franze G. 18. 7. 1890 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sbírká matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 467. Dostupné online: <http://vadecum.soalitomerice.cz/vadecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=836#scan835>, cit. 25. 4. 2017.

⁶⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Platschkeho, inv. č. 45, Materiály k dějinám domů v Čermné podle čísel popisných, nedat. rkp., karton 2.

Obr. 13. Milník [8]. Foto: Martin Zubík, 2016.

Historie objektu: UPČ odhadují vznik objektu na konec 18. století.⁶⁹ Tato datace je nejspíše ovlivněna rokem 1756, kdy Marie Terezie zavedla rakouskou (vídeňskou) metrickou soustavu (platnou i pro České země), jejíž součástí je jako délková míra i tzv. rakouská míle (tj. 7 585,936 m), spíše nežli vcelku nevýrazným slohovým tvaroslovím objektu. Náš milník však byl osazen až roku 1851, v rámci výstavby okresní silnice, která v katastru obce Čermná probíhala s přestávkami v letech 1841 až 1861.⁷⁰ Silniční ukazatel („Wegweiser“) stál 12 zl. 30 kr. a za provedení nápisů zaplatila obec 2 zl. 30 kr.⁷¹

Kde se milník původně přesně nacházel nevíme, Plaschke ho situuje do horní části obce („Oberdorf“).⁷² V roce 1969 byl přesunut restaurátorem Františkem Staňkem na nynější pozici u barokního mostku.⁷³ Po silnici, u níž se milník nachází, lze doputovat buď do Děčína, nebo do Ústí nad Labem, přičemž od Čermné jsou tyto cíle vzdálené asi 15 kilometrů. Hypoteticky tedy mohl milník informovat dávné cestovatele o tom, že z Čermné to má do Děčína i do Ústí nad Labem ještě dvě míle.

⁶⁹ Emanuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech, svazek první, A/J*, Praha 1977, s. 182.

⁷⁰ Wenzel PLASCHKE, *Der Bau der heutigen Bezirkstraße in Leukersdorf*, in: *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes*, 12. Jahrg., Heft 2/3, Aussig 1932, s. 157.

⁷¹ TAMTÉŽ, s. 157.

⁷² TAMTÉŽ, s. 157.

⁷³ Více viz restaurátorská zpráva k areálu mostku se sochou sv. Jana Nepomuckého a milníkem z roku 1969 uložená pod signaturou 350/R ve sbírkách NPÚ ÚOP v Ústí nad Labem.

Restaurátorova zpráva z roku 1969 praví: „Kamenný milník, který byl povalený u silnice, byl přestěhován do prostoru u mostu, do blízkosti sochy Jana Nepomuckého a postaven na nově zbudovanou podestu z kamene. Plastika je architektonicky řešena a skládá se z patky, válcovitého dřívku a hranolu. Zakončení plastiky tvořila koule, která však chybí.“⁷⁴ Zmíněná koule je dost možná jen představou restaurátora. Některé milníky vsutku mívají na vrcholech již od římských dob někdy kouli, některé však, válcovité i kvádrovité, končí vrcholy tupými či zkosenými. Analogii u okolí, která by do věci vnesla světlo, jsme pro náš milník bohužel nenalezli.

Dalším restaurováním prošel milník v roce 1996 v dílně Michaela Bílka v Petrovicích.⁷⁵

Jako vzácný doklad historické dopravní značky je milník památkově chráněn.

9. Pomník padlým na návsi (zanikl)

Historický název: Kriegerdenkmal (1928).

Umístění: Návěs, před čp. 3. Pozemková parcela č. 965/3, vlastník: Obec Libouchec.

Nápisy: Nedochováno.

Popis pomníku z roku 1928: Původní pomník byl umístěn na vyvýšeném podiu uvedeném třemi schodišťovými stupni. Jeho podoba měla charakter mohyly, jakoby z rostlé skály se tyčil kamenný masiv připomínající menhir, v jehož hlazené čelní straně byla nad sebou umístěna dvě vpadlá pole pro nápisové desky. Horní deska byla na výšku obdélná se špičkou na vrcholu. Tato deska obsahovala jména padlých. Nižší deska byla na šířku obdélná s dosud neznámým nápisem o čtyřech řádcích.

Popis pomníku z roku 1948: Do dnešní doby se dochoval pouze plac uvedený dvěma kamennými stupni s naznačeným schodištěm. Původní podoba pomníku je zachycena na dobové fotografii. Pomník byl hranolového tvaru s centrálním polem s obdélnou vpadlou plochou pro nápisovou desku. Ze stran k této ploše přiléhaly dva svislé hranoly, které centrální pole převyšovaly.

Historie objektu: V Čermné si vybrala světová válka čtrnáct obětí. Mužům, synům, manželům a sousedům, kteří se z války nevrátili či zemřeli následkem útrap válkou způsobených, odhalili místní občané 20. května 1928 skromný pomník před farní budovou.

Zprávička o této akci se objevila v ústeckém vlastivědném tisku: **Válečný pomník v Čermné.** V neděli, 20. května 1928 se konalo slavnostní odhalení válečného pomníku umístěného před farou. Pomník, který sestává především z velkého přírodního kamene, jenž váží jistě 25 metrických centů, spočívá na zděné podezdívce, k čemuž vedou tři stupně. Kámen byl vylomen ze Sněžníku (Schneeberg) u Jílového.⁷⁶ Na pomník

⁷⁴ TAMTÉŽ.

⁷⁵ NPÚ ÚOP Ústí nad Labem, Michael BÍLEK, *Restaurátorská zpráva pojednávající o opravě sochy sv. Jana Nepomuckého a tzv. milníku v obci Čermná*, Petrovice 1996, signatura 996/R.

⁷⁶ Děčínský Sněžník je pískovcový masív, předpokládáme tedy, že pomník byl tesán z pískovce.

Obr. 14. Pomník padlým [9]. Zdroj: Archiv města Ústí nad Labem, osobní fond F. J. Umlaufa, inv. č. 1835, bez datace.

umístěná deska uvádí 14 jmen místních, kteří buď padli na bitevním poli, nebo zemřeli následkem válečných útrap.⁷⁷

Místní psavec Wenzel Plaschke, sám ve válce zmrzačen tak, že nemohl nadále provozovat truhlářinu, píše o válečných letech, že z Čermné narukovalo 71 mužů. Z toho jich padlo válce za obět 13. První padl 29. září 1914 na vrchu Cipiberg Cerniverek v Srbsku⁷⁸ Josef Güttler, tesař z čp. 41. Jako poslední zemřel Karl Hübner, pokrývač z čp. 58, na malárii 1. 12. 1918 při návratu v Marburku v Hessensku. Poslední navrátilce z války Walter Franz z čp. 59 přišel domů 15. 11. 1918.⁷⁹ Zápisky vznikly před rokem 1928, tudíž čtrnáctá obět musela zemřít následkem války již v Čermné. Bohužel všechna jména padlých neznáme, deska pomníku je sice zachycena na dobové fotografii, její kvalita však neumožňuje transliteraci textu.⁸⁰

⁷⁷ Nepodepsaná zpráva pod názvem *Kriegerdenkmal in Leukersdorf* vyšla in: *Beiträge zur Heimatkunde des Aussig-Karbitzer Bezirkes*, 8. Jahrg., 1928, heft 2, s. 74.

⁷⁸ Místo se nepodařilo identifikovat, snad někde v Rumunských horách či povodí řeky Driny, kde v září 1914 rakouská armáda prováděla ofensivu proti Srbům.

⁷⁹ Archiv města Ústí nad Labem, Písemná pozůstalost Wenzela Plaschkeho, inv. č. 43, *Auszüge aus mein Tagebuch*, karton 1.

⁸⁰ Archiv města Ústí nad Labem, Osobní fond PhDr. Franze Josefa Umlaufa, inv. č. 1835, Čermná – pomník obětem světové války, fotografie 7x10 cm, s. d., karton 86.

Obr. 15. Pomník z roku 1948 na místě pomníku padlých [9]. Zdroj: Fotografická sbírka Muzea města Ústí nad Labem 1958.

Obr. 16. Pomník současný stav [9]. Foto: Jan Leibl, 2016.

Pomník padlým byl jako připomínka Němců odstraněn novými osídlenci buď krátce po jejich příchodu do obce po roce 1945, nejpozději však v roce 1946, kdy proběhlo několik akcí „vyklizení obce od zbytku nacismu“.⁸¹ Uprázdňené místo po pomníku pak na podzim roku 1948 obsadil nový pomník (recyklací německého náhrobku), jehož určení nám není známé, nicméně bylo politické. (Srovnej např. s Pomníkem novoosídlencům z roku 1945 v blízkém Libouchci). Ze zápisu schůze Místního národního výboru: „Dále byl přijat návrh od KSČ, ohledně postavení pamětné desky. Že prý leží rosipaný

⁸¹ Archiv města Ústí nad Labem, MNV Čermná 1945–1962, inv. č. 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna MNV 1946–1949 (zápisy z 5. 8. a 8. 11. 1946), Karton 1.

pomník za řbytovní zdí, tak že se použije na pamětnou desku. Z hlediska obecní názory, že obec nemá takové příjmy byl tento rozspaný pomník použit.⁸²

Tento pomník byl v roce 1958, kdy jej zachytil fotograf ústeckého muzea Číla, ještě vcelku v dobrém stavu (až na desku). Později však byl odstraněn a zbyla jen podezdívka se stupni s doprovodem dvou jehličnanů.

10. Kaple pod vrchem Výrovna mezi čp. 32 a 31. (zaniklá)

Historický název: Armen-Sünder-Kapelle (1927).

Umístění: Kaple se nacházela u cesty vedoucí do Jílového za mlýny čp. 31 a 32 pod vrchem Výrovna (Hegeberg), na křižovatce tzv. Lotarovy stezky („Lotharsteig“) a staré poštovní cesty.⁸³ Její poloha je zakreslena do mapy josefského mapování.⁸⁴

Nápisy: Žádné

Popis: Nemožný.

Historie objektu: Kapli údajně zřídil Georg Höhne. Roku 1791 ji renovoval buď sám Höhne, popř. mlynář Anton Hamann (1741–1828) (k němu viz heslo sv. Jan Nepomucký) z čp. 32, nebo mlynář z čp. 31. Josef Deutsch, zahradník z čp. 27, zchátralou kapli roku 1835 odstranil a znovu vyzdil. Zda obnovu dokončil nevíme. Trosky kaple byly odstraněny údajně v roce 1850 a stavební kámen použit při stavbě domu čp. 58.⁸⁵ Obrazy či sochy z vnitřní výbavy kaple se pak nacházely poházené na půdě domu čp. 27.⁸⁶ Na místě této kaple vztyčili manželé Josef a Agnes Höhne z čp. 18 železný kříž na kamenném podstavci v roce 1863 (viz kříž z roku 1863).⁸⁷

Soupis z roku 1835 popisuje kapli takto: *Číslo* – 9; *Název* – Kaple; *Na jakém pozemku* – na pozemku Ignatze Fohna, mlynáře v Čermné čp. 31 a Floriana Hamana, mlynáře z čp. 32; *Zřizovatel* – Georg Höhne; *Rok zřízení* – 1791 opravena (mladší přípis : odstraněna); *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – neurčen, fond není; *Nápisy* – žádné; *Místní název* – žádný; *Popis* – Stará rozpadlá kaple, kterou v letošním roce odstranil Joseph Deutsch, zahradník v Čermné čp. 27, je v současnosti napůl opět postavena, ale bez zastřešení, bez povolení. Leží přímo u cesty do Jílového mimo obec.⁸⁸

⁸² Archiv města Ústí nad Labem, MNV Čermná 1945–1962, inv. č. 1, Kniha zápisů ze schůzí rady a pléna MNV 1946–1949 (zápisy z 23. 10. 1948), Karton 1.

⁸³ Wenzel PLASCHKE, *Sagen aus Leukersdorf*, in: Beiträge zur Heimatkunde des Aussig–Karbitzer Bezirkes, 7. Jahrg., Heft 3, Aussig 1927, s. 118.

⁸⁴ I. Vojenské (josefské) mapování – Čechy, mapový list č. 16, dostupné online: http://oldmaps.geolab.cz/map_viewer.pl?lang=cs&map_rot=1vm&map_region=ce&map_list=c016, cit. 20. 4. 2017.

⁸⁵ Wenzel PLASCHKE, *Sagen aus Leukersdorf*, in: Beiträge zur Heimatkunde des Aussig–Karbitzer Bezirkes, 7. Jahrg., Heft 3, Aussig 1927, s. 118–119.

⁸⁶ Tamtéž, s. 119.

⁸⁷ Wenzel PLASCHKE, *Sagen aus Leukersdorf*, in: Beiträge zur Heimatkunde des Aussig–Karbitzer Bezirkes, 7. Jahrg., Heft 3, Aussig 1927, s. 118.

⁸⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

Georg Höhne známe v 18. století dva. Johann Georg Höhne (1745–1817) byl chalupníkem v čp. 28.⁸⁹ Četné jeho potomstvo umíralo záhy po příchodu na svět, o ženu Marii Annu přišel roku 1803, kdy zemřela na rakovinu ve věku 47 let.⁹⁰

Opravu staré kaple v roce 1791 mohl tedy provést právě Johann Georg Höhne. V tom roce mu zemřelo další dítě, pouhý den po narození.⁹¹ Nicméně vlastní založení kaple mohl iniciovat již Johannův otec Georg Höhne.

Zmíněný Josef Deutsch (1761–1836), zahradník a kostelník z čp. 27, zřejmě již opravu kaple nedokončil, protože záhy po vzniku soupisu (15. 12. 1835) zemřel na tvrdá játra (13. 1. 1836).⁹²

Ke kapli se vázala místní pověst o nešťastném hříšníkovi, pročež se i kapli říkalo kaple Nešťastného hříšníka („Armen-Sünder-Kapelle“). Vyprávělo se, že kdysi se na vrchu Výrovně nacházelo popraviště. A právě u této kaple se na své poslední cestě neznámý nešťastník, odsouzený na smrt, pomodlil svou poslední modlitbu a vypil poslední sklenici vína, kterou mu kdosi podal na posilněnou.⁹³

11. Kaple na návsi

Historický název: Není znám.

Umístění: Kaple se nacházela ve středu obce na tržní návsi u cesty.

Nápisy: Žádné.

Popis: Nemožný.

Historie objektu: Kapli zřídil Joseph Deutsch z čp. 27 asi v půli 18. století. Fond složený na její údržbu v roce 1835 již nepostačoval na obnovu zchátralé kapličky a byl rozpuštěn ve prospěch údržby kostela. Objekt byl odstraněn někdy záhy po roce 1835 bez náhrady.

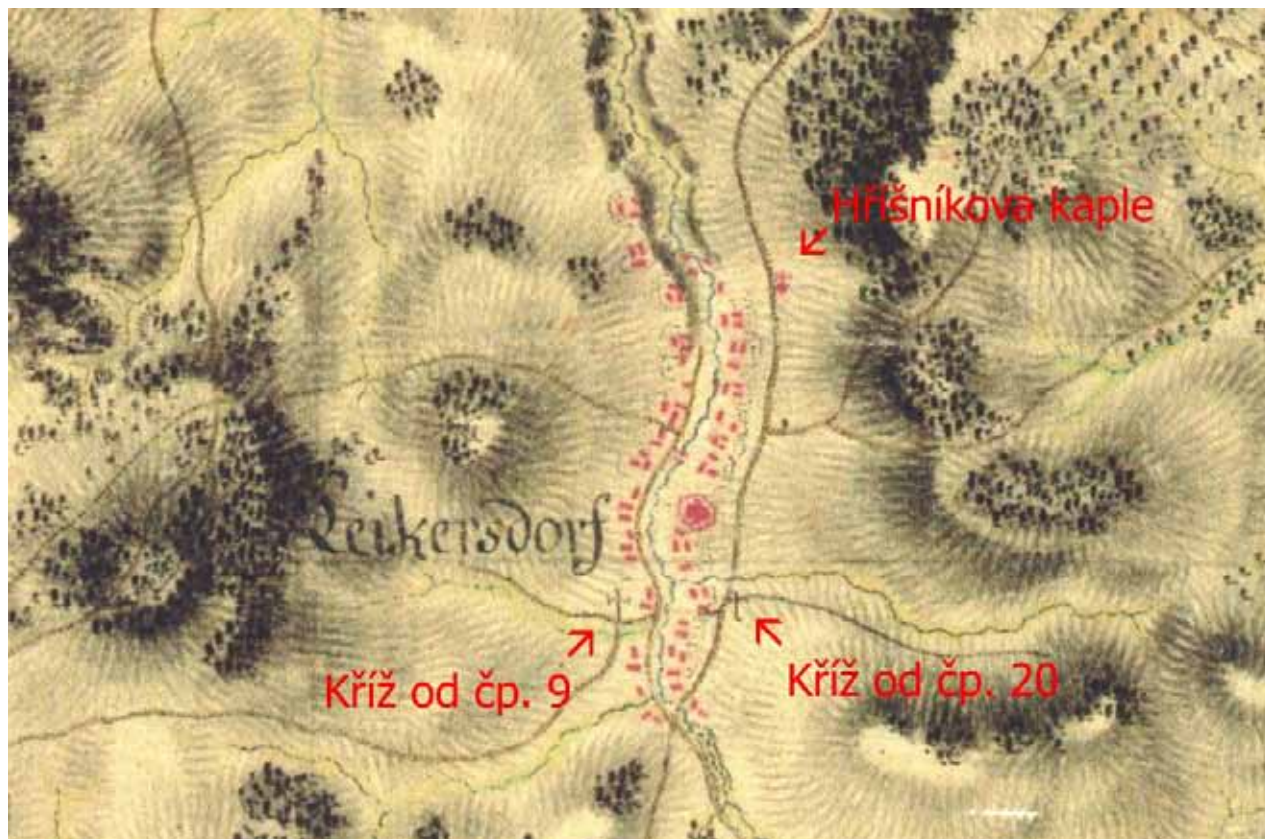
⁸⁹ Zápis o úmrtí Johanna Georga H. 4. 8. 1817 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 405. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=710#scan709>, cit. 27. 4. 2017.

⁹⁰ Zápis o úmrtí Marie Anny H. z 26. 11. 1803 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 395. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=690#scan691>, cit. 27. 4. 2017.

⁹¹ Zápis o úmrtí Juliany H. z 16. 3. 1791 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 385. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=670#scan669>, cit. 27. 4. 2017.

⁹² Zápis o úmrtí Josepha D. 13. 1. 1836 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Čermná, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 417. Dostupné online: <http://vademecum.soalitomeric.cz/vademecum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=734#scan733>, cit. 25. 4. 2017.

⁹³ Wenzel PLASCHKE, *Sagen aus Leukersdorf*, in: Beiträge zur Heimatkunde des Aussig–Karbitzer Bezirkes, 7. Jahrg., Heft 3, Aussig 1927, s. 118.

Obr. 17. Obec Černá na mapách prvního vojenského mapování s vyznačenými drobnými památkami (Kříž od čp. 9 [3], Kříž od čp. 20 [2], Hříšníková kaple pod Výrovnu [10]). Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz> [citováno dne: 13.3.2017].

Soupis z roku 1835 popisuje kapli takto: *Číslo – 7; Název – Stará kaple, rozpadlá; Na jakém pozemku – na pozemku obce; Zřizovatel – Joseph Deutsch; Rok zřízení – neznámý; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – neurčen, fond není; Nápisy – žádné; Místní název – žádný; Popis – Jedná se o kapli z kamene, bez zastřešení, zcela rozpadlá. Fond byl použit na stavbu kostela, protože k renovaci kaple nebyl dostačující. (Ta) musí být tedy snesena a odstraněna. Zda-li je vysvěcena či ne, není známo. Uprostřed obce na cestě, na tzv. tržišti.⁹⁴*

V soupisu z roku 1899 již není tento objekt zmíněn.⁹⁵

Zmíněný donátor kaple mohl být nejpravděpodobněji hospodář Josef Deutsch z čp. 27 (1722–1795).⁹⁶ Jeho syn Josef Deutsch (1761–1836), zahradník a kostelník z čp. 27, je znám v případě předchozí kaple (viz kaple Pod výrovnu).⁹⁷

⁹⁴ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Černá, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

⁹⁵ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Černá, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

⁹⁶ Zápis o úmrtí Josepha D. 5. 4. 1795 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černá, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 388. Dostupné online: <http://vademeum.soalitomerice.cz/vademeum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=676#scan675>, cit. 27. 4. 2017.

⁹⁷ Zápis o úmrtí Josepha D. 13. 1. 1836 in SOA Litoměřice, pob. Krajská, Sběrka matrik severočeského kraje, matrika signatura 22/4, N, O Z, 1771–1931, Černá, Lipová, Lysá, Mnichov, Slavošov, fol. 417.

12. Kříž dřevěný na návsi

Umístění: Kříž se nacházel ve středu obce na tržní návsi.

Nápisy: Viz historie.

Popis: Nemožný.

Historie objektu: Dřevěný červeně barvený kříž s plechovým spasitelem pod plechovou stříškou stál na návsi v místě, kde se konaly trhy. Zřízen byl představiteli obce jistě jako jeden z prvních křížů ve vsi někdy před polovinou 18. století. Někdy po roce 1835 byl odstraněn bez náhrady.

Soupis z roku 1835 popisuje Ukřižování takto: *Číslo – 1; Název – Kříž; Na jakém pozemku – na obecním, na tržišti; Zřizovatel – obec; Rok zřízení – neznámý; Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený) – obec, fond není; Nápisy – žádné; Místní název – žádný; Popis – Dřevěný červeně natřený kříž se Spasitelem z plechu, s plechovou stříškou a tabulkou, kde je napsána nečitelná modlitba. Byl zkrácen, protože trám v zemi byl již shnilý.⁹⁸*

V soupisu z roku 1899 již není tento objekt zmíněn.⁹⁹

Dostupné online: <http://vademeum.soalitomerice.cz/vademeum/permalink?xid=09ddd7cea03b9b8d:4e496e4e:12216bae987:-7ada-&scan=734#scan733>, cit. 25. 4. 2017.

⁹⁸ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Černá, Kostelní inventáře 1835–1891, karton 1.

⁹⁹ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Černá, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

13. Kříž dřevěný na cestě do Lipové

Umístění: Ukřižování se nacházelo někde na cestě do Lipové hned za vsí (za posledními domy), přesná lokace však není možná.

Nápisy: Viz historie

Popis: Nemožný.

Historie objektu: V roce 1835 bylo Ukřižování, zřízené snad obcí, pro své stáří zřejmě již v zoufalém stavu. Bez ikonografické výzdoby a rozpadající se, což by naznačovalo jeho vznik někdy v druhé polovině 18. století. Kříž zanikl bez náhrady brzy po roce 1835.

Soupis z roku 1835 popisuje Ukřižování takto: *Číslo* – 4; *Název* – Kříž; *Na jakém pozemku* – obecní pozemek; *Zřizovatel* – obec; *Rok zřízení* – neznámý; *Způsob údržby (kdo je povinný, jaký fond a kde je složený)* – obec, fond není; *Nápisy* – žádný; *Místní název* – žádný; *Popis* – Na obecní cestě do Lipové, hned na konci vsi, zcela jednoduchý dřevěný, neopracovaný, nenařezaný kříž bez Spasitele, bez nápisu. Zda je vysvěcen, zda-li je, či není zřízen s povolením, je neznámé. U paty je již velice shnilý. Druhé zastavení při prosebných dnech.¹⁰⁰

V soupisu z roku 1899 již není tento objekt zmíněn.¹⁰¹

¹⁰⁰ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.

¹⁰¹ Archiv města Ústí nad Labem, Fara Čermná, Kostel, fara 1857–1914, karton 1.